

XXI Olimpiada Znajomości Afryki – I etap
5 grudnia 2022 r.

TEST

Test ten zawiera 50 pytań, obejmujących tematycznie kilka dziedzin, związanych bezpośrednio z tematem Olimpiady. Do każdego zaproponowano trzy odpowiedzi: a, b, c, z których tylko jedna jest właściwa.

Udzielenie odpowiedzi na pytanie polega na wyborze odpowiedzi, którą uznajesz za najlepszą i zakreśleniu odpowiedniej literki: a, b lub c. Jeśli przez pomyłkę zakreślisz niewłaściwą literkę, otocz ją kółkiem i zaznacz krzyżykiem właściwą odpowiedź. Pamiętaj, że **zawsze możesz wybrać tylko jedną odpowiedź**. Zakreślenie więcej niż jednej możliwości, traktowane będzie jako odpowiedź błędna.

Na końcu przepisz zakreślone przez Ciebie odpowiedzi do **arkusza odpowiedzi**.

Za każdą poprawną odpowiedź otrzymujesz jeden punkt, za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi - zero punktów. Za całość testu można zatem otrzymać maksymalnie 50 punktów.

Na rozwiązanie całego testu przeznaczone jest 90 minut (1,5 godziny).

Pamiętaj, że udział w XXI Olimpiadzie Znajomości Afryki powinien być dla Ciebie przygodą, a nie stresującym egzaminem! **POWODZENIA!**

KWESTIONARIUSZ OSOBOWY UCZESTNIKA OLIMPIADY

Imię i nazwisko	
Szkoła, klasa	
Miejscowość, Mail i telefon	

ARKUSZ ODPOWIEDZI

1. [A] [B] [C]	14. [A] [B] [C]	27. [A] [B] [C]	40. [A] [B] [C]
2. [A] [B] [C]	15. [A] [B] [C]	28. [A] [B] [C]	41. [A] [B] [C]
3. [A] [B] [C]	16. [A] [B] [C]	29. [A] [B] [C]	42. [A] [B] [C]
4. [A] [B] [C]	17. [A] [B] [C]	30. [A] [B] [C]	43. [A] [B] [C]
5. [A] [B] [C]	18. [A] [B] [C]	31. [A] [B] [C]	44. [A] [B] [C]
6. [A] [B] [C]	19. [A] [B] [C]	32. [A] [B] [C]	45. [A] [B] [C]
7. [A] [B] [C]	20. [A] [B] [C]	33. [A] [B] [C]	46. [A] [B] [C]
8. [A] [B] [C]	21. [A] [B] [C]	34. [A] [B] [C]	47. [A] [B] [C]
9. [A] [B] [C]	22. [A] [B] [C]	35. [A] [B] [C]	48. [A] [B] [C]
10. [A] [B] [C]	23. [A] [B] [C]	36. [A] [B] [C]	49. [A] [B] [C]
11. [A] [B] [C]	24. [A] [B] [C]	37. [A] [B] [C]	50. [A] [B] [C]
12. [A] [B] [C]	25. [A] [B] [C]	38. [A] [B] [C]	
13. [A] [B] [C]	26. [A] [B] [C]	39. [A] [B] [C]	

1. Jak nazywa się starożytna świątynia w Meroe, którą opisywał już Herodot i której ruiny zachowały się do dziś? a) Świątynia Faraonów; **b) Świątynia Słońca**; c) Świątynia Królów.
2. Na początku XX wieku: a) było dwóch biskupów obrządku łacińskiego pochodzenia azjatyckiego i pięciu pochodzenia afrykańskiego; b) było tylko trzech biskupów obrządku łacińskiego pochodzenia afrykańskiego; c) **nie było ani jednego biskupa obrządku łacińskiego pochodzenia azjatyckiego lub afrykańskiego.**
3. Szkoły i uniwersytety na Czarnym Łądzie są zorganizowane: a) w specyficzny sposób charakterystyczny dla tego kontynentu; b) **na wzór europejski**; c) na wzór afrykański szkoły państwowe, a katolickie – na wzór europejski.
4. SMA – *Societas Missionum ad Afros* – Stowarzyszenie Misji Afrykańskich, Lyońskie Seminarium dla Misji Afrykańskich to: a) **instytut, który skupia kapłanów i braci bez ślubów zakonnych**; b) jedno z seminariów kształcących afrykańskich duchownych; c) inaczej Ojcowie Biali.
5. Kościół przeniknął do geograficznie pojmovanej Afryki: a) **jeszcze za apostołów**; b) w pierwszych latach średniowiecza; c) przy okazji wielkich odkryć geograficznych.
6. Pionierem misji zachodnioafrykańskich i jedną z jej najwcześniejszych ofiar był: a) kard. Lavigerie; b) kard. Constantini; c) **bp Bresillac**.
7. Jaka religia zapoczątkowała rewolucję obyczajową wśród Hausa? a) chrześcijaństwo; b) bahaizm; c) **islam**.
8. U którego z plemion Kru istnieje alfabet hieroglificzny? a) Abriwi; b) Ubi; c) **Bassa**.
9. Jak inaczej zwane są ludy Ewe? a) **Adża**; b) Tenda; c) Nupe.
10. W jakich wiekach nastąpił szczyt potęgi i rozkwit Beninu? a) XIII-XIV; b) **XVI-XVII**; c) XVIII-początek XIX.
11. Czym trudnią się Buszmeni? a) tylko hodowlą bydła; b) **zbieractwem i łowiectwem**; c) hodowla bydła i zbieractwem.
12. Bractwo muzulmańskie *muridija* jest potęgą w: a) Kenii; b) Sierra Leone; c) **Senegalu**.
13. Słynne znalezisko kostne „człowieka z Oldoway” – *homo sapiens* z okresu paleolitu znaleziono w: a) Kamerunie; b) **Tanzanii**; c) Burundi.
14. Pierwsze historycznie znane państwo-miasto Hausa, Daura, założyć miał w X w. Tuareg z plemienia Zaghawa, który poślubił miejscową władczynię. Ich potomkowie rozprzestrzeleni się potem szeroko zakładając kilka kolejnych państw-miast nazywanych „prawdziwie hauszańskimi”. Było ich: a) **sześć**; b) dziesięć; c) dwanaście.
15. Przed epoką kolonialną niewolnictwo: a) **występowało we wszystkich większych państwach afrykańskich**; b) nie występowało w Afryce w ogóle; c) występowało, ale tylko w kilku krajach.
16. Pierwszych historycznych wiadomości o Ghanie, zwanej też Uagadu lub Aukar dostarczają: a) podróżnicy europejscy; b) **podróżnicy arabscy**; c) sąsiednie ludy.
17. Cywilizacja suahili rozwinęła się pod wpływem: a) cywilizacji z terenów Zimbabwe; b) **sułtanatu Zanzibaru**; c) państwa Hausa.
18. Liberię w 1847 r. utworzyli: a) **Czarni Afrykanie ze Stanów Zjednoczonych**; b) Tuarezy z królestwa Mali; c) Mieszkańcy państwa Akan.
19. Ludy Kanuri-Teda żyją: a) na Kalahari; b) nad Oceanem Indyjskim; c) **na Saharze**.
20. Z jakiego ludu, w czasach kolonialnych, Francuzi chętnie werbowali swoich Strzelców Senegalskich, których później wykorzystywali na frontach niemal całego świata? a) **Wolof**; b) Ewe; c) Tuaregów.
21. Sererowie zamieszkują tereny: a) południowej Afryki; b) wschodniej Afryki; c) **zachodniej Afryki**.

22. Fulanie tworzyli i obalali państwa. Ich dziełem było m.in. utworzenie wielu muzułmańskich państw teokratycznych. Wobec potęgi mocarstw kolonialnych dość szybko zaniechali beznadziejnego oporu. Futa Toro, Futa Dralon i Masina oddały się pod „protektorat” Francji, sułtanat Sokoto w 1903 r. zajęli Anglicy, a Adamaua przyjęła zwierzchnictwo: a) Belgii; **b) Niemiec**; c) Hiszpanii.
23. Endogamia polega na: **a) dobieraniu małżonków z tej samej grupy (kasty, plemienia, rodu)**; b) dobieraniu małżonków z innej grupy (kasty, plemienia, rodu); c) objęcia przywództwa wojskowego kasty, plemienia lub rodu przez wodza z innej grupy krewniaczej.
24. Lewirat jest to: a) prawo następstwa w systemie kapłańskim w Afryce Zachodniej; b) konsolidacja własności ziemi w rodzinie wodzowskiej; **c) dziedziczenie wdów po zmarłym bracie, ojcu czy krewnym**.
25. Zjawisko sororatu polega na: a) „przymierzu krwi” obcych sobie kobiet; **b) męczyzna poślubia kilka siostr**; c) traktowaniu innych dziewcząt z tej samej grupy wiekowej w obrębie wioski jako sióstr.
26. Poligynia jest to: **a) rodzaj małżeństwa, w którym mąż posiada wiele żon**; b) zespołowe zarządzanie rodem bądź plemieniem; c) grupa najwyższych bóstw w tradycji Afryki Zachodniej.
27. Kiedy Sahara zaczęła „znikać” i zmieniać się w pustynię? **a) ok. 4000 r. p.n.e.**; b) ok. 1000 r. p.n.e.; c) w ok. 500 r. p.n.e.
28. Co to jest *négritude*? a) określenie ciemnoskórych mieszkańców Afryki; b) „murzyńskość” czyli **filozofia, poglądy, religia, temperament, styl życia Afrykańczyków**; c) nieformalne stowarzyszenie niewolników pochodzenia murzyńskiego.
29. Co to jest *wadi*? a) roślina z afrykańskiej pustyni; **b) łożyska wyschniętych rzek na pustyni**; c) afrykańska nazwa pustyni.
30. Większość współczesnych Songhajów mieszka w: **a) Nigrze**; b) Beninie; c) Burundi.
31. Najpotężniejszym państwem przez nich stworzonym była, powstała na początku XVIII w., federacja Aszantów. Anglicy pokonali ją dopiero w 1892 r. po wielu wyprawach i zawziętych walkach. Jaki to lud? **a) Akan**; b) Ewe; c) Dinka.
32. Współcześnie z tego ludu rekrutuje się przeważająca część nowych elit Togo i Beninu. Są to: a) Pigmeje; **b) Ewe**; c) Kirdi.
33. Lud ten liczący ponad 10 mln wstąpił się tragiczną secesją tzw. Republiki Biafra, której bronił z niezwykłą zawziętością w latach 1967-1970. Są to: a) Masajowie; **b) Ibo**; c) Tutsi.
34. Tradycja tajnych stowarzyszeń jest wśród Sara, podobnie jak wśród wielu sąsiednich ludów środkowego Sudanu, głęboko zakorzeniona. Głoszący powrót do afrykańskości prezydent Tombalbaye nakłaniał nawet urzędników państwowych do wstępowania do stowarzyszenia Hjondo. Był on prezydentem: a) Kamerunu; **b) Czadu**; c) Republiki Środkowoafrykańskiej.
35. Które z niżej wymienionych ludów to Niloci? **a) Dinka i Nuerowie**; b) Tutsi i Hutu; c) Akan i Ewe.
36. Podstawowym zajęciem Dinka jest: **a) hodowla bydła**; b) uprawa roli; c) rybołówstwo.
37. Słowo „Azania”, nazwa starożytnego miasta greckiego, służy często jako określenie pewnego regionu zróżnicowanego co prawda geograficznie i etnicznie, ale wykazującego pewne cechy wspólne środowiska przyrodniczego i kulturowego. Chodzi o: **a) Afrykę Wschodnią**; b) Afrykę Zachodnią; c) Afrykę Południową.
38. Tradycyjnie dominującą w społeczeństwie Rwandy grupą społeczną byli: **a) pasterze Tutsi**; b) rolnicy Hutu; c) rybacy Twa.

39. Szczyt swej potęgi monarchia Rwandy osiągnęła w XVIII w. Pełną niepodległością cieszyła się przez cały wiek XIX i dopiero w 1899 r. uznała nad sobą protektorat: a) Belgii; **b) Niemiec**; c) Francji.
40. Pierwszym premierem i wieloletnim prezydentem niepodległej Kenii był: a) Biya; **b) Kenyatta**; c) Czaka.
41. Fangowie panują niepodzielnie w tym kraju, stanowiąc 97 % jego ludności. Jest to: **a) Gwinea Równikowa**; b) Lesoto; c) Zambia.
42. Badania przeprowadzone przez słynnego P. Tempelsa wśród ludu Luba przyczyniły się do powstania jego sławnej, choć niekiedy krytykowanej za zbyt uogólnienia i zbyt daleko idące interpretacje, książki *Filozofia Bantu*. Opierając się na nich J. Jahn wprowadził do nauki światowej takie pojęcia dotyczące ludów afrykańskich, jak: a) „żywych zmarłych” i „dawnych duchów”; **b) „muntu”, „kintu” i „magara”**; c) „wywoływaczy duchów” oraz „wywoływaczy deszczu”.
43. II Sobór Watykański uchwalił w sumie dziewięć dekretów. Trzy z nich odnoszą się także do dialogu międzyreligijnego. Najszerzej o dialogu międzyreligijnym mówi: a) Dekret o formacji kapłańskiej *Optatam totus*; b) Dekret o apostołstwie świeckich *Apostolicam actuositatem*; **c) Dekret o działalności misyjnej Kościoła *Ad gentes divinitus***.
44. Dokumenty II Soboru Watykańskiego o tradycyjnych religiach afrykańskich: **a) nie mówią nigdzie wprost**; b) odnoszą się do nich bezpośrednio w dwóch dekretach i jednej deklaracji; c) omawiają je szeroko w Deklaracji o stosunku Kościoła do religii niechrześcijańskich *Nostra aetate*.
45. Dokument z 1969 r. *À la rencontre des Religions Africaines – Meeting the African religions (Spotkanie z religiami afrykańskimi)* jest autorstwa: a) papieża Pawła VI; **b) watykańskiego Sekretariatu dla Niechrześcijan, wyłonionego z Kongregacji Rozkrzewiania Wiary**; c) watykańskiej Kongregacji Doktryny Wiary.
46. Współcześnie duży procent tego kraju stanowi ludność Ambo. Jest to: **a) Namibia**; b) Lesoto; c) Zambia.
47. Lud ten uformował silną władzę wodzowską. W XV w. powstało państwo Marawi lub Malawi, które objęło znaczne obszary i któremu podlegali w pewnym okresie również Makua, z terenu dzisiejszego Mozambiku. Misjonarze z tamtych czasów wspominają o wielkim wodzu, czy nawet „cesarzu” imieniem Karonga. O jakim ludzie mowa? a) Tutsi; **b) Niandża**; c) Zulusach.
48. Cechą charakterystyczną języka tych ludów jest, obok dominującej monosylabiczności, znamienne „mlaskanie” i dźwięki naśladowcze. Mowa o: a) Bantu; b) Ewe; **c) Kojsan**.
49. Rozmiłowani w niezależności Hererowie stawili zacięty opór podbojowi kolonialnemu. W końcu XIX w. i początkach XX w. wielokrotnie powstawali do walki przeciwko opanowującym Afrykę Południowo-Zachodnią (obecną Namibię): a) Anglikom; b) Portugalczykom; **c) Niemcom**.
50. Znane z zapisków w kronikach portugalskich państwo Monomotapy istniało od połowy XV w. do końca wieku XVII. Było ono dziełem ludu: **a) Szonów**; b) Dinka; c) Hererów.